

Partimoralen kräver socialism

Regeringen vill ge intrycket av att fondsocialismen för all framtid skall begränsas till fem av varandra oberoende fonder som vardera får äga högst 8 procent av röstvärdet i något företag. Skulle detta vara trovärdigt och faktiskt representera socialdemokraternas nya och förblivande ideologi har fondmotståndarna vunnit en så gott som fullständig ideologisk seger.

Borta är talet om "att med fonderna tar vi över successivt", den klassiska rubriken i LO-Tidningen när Meidners förslag presenterades. Det stora problemet är emellertid att denna ideologiska omvändelse har skett under galgen – efter den märkligt stora och folkliga demonstrationen den 4 oktober som för alla gjorde klart att en bred majoritet av det svenska folket tar bestämt avstånd från fonder i synnerhet, och växande kollektivism och regleringar i allmänhet.

Det är ingen tvekan om att man inom LO och stora delar av det socialdemokratiska partiet har haft och i stora delar ännu har mycket längre gående ambitioner med löntagarfonderna.

Som Stockholm-Tidningen har påpekat uppfattas fondförslaget som inledningen till något betydligt större och genomgripande och debatten är därmed helt blockerad – inte bara i fondfrågan utan även i krispolitiken.

Men det är tämligen meningslöst att regeringen proklamerar fondstopp efter 1990. Det är ju faktiskt inte regeringen som förfogar över den långsiktiga socialdemokratiska politiken. Rätten att bestämma denna är förbehållen kongressen. Men LOs och socialdemokraternas kongresser vill ha en längre gående fondsocialism och även om man har insikt

och förståelse för att partier kan ha interna problem så är det mycket begärt att fondmotståndarna skall acceptera att för landet skadliga fonder skall genomföras bara därför att socialdemokraterna har interna svårigheter att komma ifrån sina egna låsningar i frågan?

Det har, som Stockholms-Tidningen påpekat, varit de långtgående ambitioner och ideologiska förväntningar som från skilda håll byggts in i tidigare löntagarföreläggningar och deras lansering, som brutit med svensk socialdemokratisk tradition. Stockholm-Tidningen har talat om sin starka *sakliga* misstro mot fonderna som en bra metod att öka den ekonomiska demokratin.

Det har aldrig LO-Tidningen eller Stig Malm eller Sigvard Marjasin gjort. Inte heller Olof Palme. Det går inte att så lätt springa ifrån 10 års fonddebatt och ett otal kongressbeslut som syftar till fondsocialismens införande.

Socialdemokraterna brukar hänvisa till att varningarna mot det socialistiska samhället var överdrivna under efterkrigstidens PHM-debatt (planhushållningsmotståndet), under ATP-striden i slutet av 1950-talet och inför tillkomsten av Investeringsbanken och fjärde AP-fonden åren kring 1970.

Det blev inte så farligt som borgerliga politiker och näringslivsföreträdare sagt. Nej, det må så vara, men det innebär ingalunda att varningarna var ogrundade. Att utvecklingen blev en annan än den socialdemokraterna tänkt sig berodde bl.a. på att den starka kritiken från oppositionen och en bred allmän opinion då tvingade socialdemokraterna att avstå från att ens framlägga sina förslag (PHM) eller att urvattna genomförandet av dem.

Fondförslaget genomförs nu. Det kan inte bara urvattnas efter en borgerlig valseger. Fonderna måste avskaffas.

Aftonbladet har som skäl för fonderna anfört att det annars finns risk för att den ideologiska entusiasmen i partiet och facket förlamas om misstanke uppstår att fonderna manipuleras undan.

– Vad människor som aldrig besöker rörelsemöten inom facket och socialdemokratin inte vet, skrev Aftonbladet, är att det numera finns bara en fråga som får fotfolket att resa sig i bänkarna och applådera, och det är när någon aktivt driver på fonderna. Löntagarfonderna är för ögonblicket den enda frågan med stark ideologisk mobiliseringspotential inom partiet.

– Den socialdemokratiska rörelsens hela politiska kraft har redan mobiliserats bakom löntagarfonderna som modell för ekonomisk demokrati. Fullföljer man inte fonderna neurotiserar man lätt nog ett helt parti, menade Aftonbladet (LO).

Stockholms-Tidningen anser att fonder i någon form behövs för att lösa upp de knutar kapitalbildningen orsakar i lönerörelsen. Och för all del, fortsatte tidningen, så många olika system som kallats löntagarfonder sedan 1975 så kan väl den här modellen också få heta det. Särskilt om man med det räddar partimoralen.

Man kan inte lita på att fonderna upphör att växa efter 1990. Förslaget ses som en seger för de mer "reformistiska" krafterna i partiet – typ Stockholm-Tidningen. Det måste ses som "ett första steg", vilket det väl måste ses som av fondanhängarna modell 1981 – majoriteten på LO- och SAP-kongresserna.

De aktiva fondanhängarna (modell LO/SAP 1981) kan inte vara särskilt nöjda med förslaget, såvida det inte byggs ut efter 1990.

Det fordras hållfastare ting än försäkringar om Kjell-Olof Feldts goda avsikter vid 1980-talets slut. De åtta årens fonddebatt med alla dess åsiktsbyten, dess taktikspel och öppna eller dolda krav på "övertagande" kastar en skugga som man inte kan springa ifrån.

Löntagarfondsfröslaget har vuxit fram ur en debatt som syftar till socialismens införande. Löntagarfondsfröslaget innebär att socialdemokraterna för framtiden väljer en väg som leder till socialism.

Endast den som inte tror att det finns någon historia bakom dagens förhållanden och ingen framtid i förlängningen av vad som sker idag, kan tro att fondförslaget främst rör tekniska detaljer. Fonderna är tekniken för att förvandla gårdagens blandekonomi till morgondagens fondsocialism.

Socialister har i över hundra år lagt fram en rad argument varför man bör införa socialism. Det skäl som till slut synes ha blivit avgörande för den socialdemokratiska partiledningen är att fonderna – och därmed den kommande fondsocialismen – behövs för partimoralens skull.

Socialdemokraterna tycks begära att det är ett argument som skall övertyga alla dem som har en stark övertygelse om socialismens många och avgörande nackdelar att lägga ned sitt motstånd.

Så kommer givetvis inte att ske. Kampen går vidare med alla lagliga medel. Målet ligger fast. Sverige skall inte bli socialistiskt.